

SVERIGE

Utdrag af protocollet i rikens höglofl. ständers hemliga utskott den 22 maji 1800, angående rikets penninge- och myntwäsende samt en tilgörande realisation. Stockholm, tryckt i kongl. tryckeriet, 180

(kungl.tryckeriet
1800

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Utdrag
Af
PROTOCOLLET

3

Rikens Höglofl. Ständers
Hemliga Utskott

Den 22 Maji 1800,

Angående

Rikets Penning- och Myntväsende samt en
tilhörande Realisation.

STOCKHOLM, Tryckt i Kongl. Tryckeriet, 1800.

Utdrag af Protocollet, hållit inför Kongl. Maj:t
i Rikens Ständers Hemliga Utskott, wid Riks-
dagen i Norrköping, den 22 Maji 1800.

S bland de ämnen, som Kongl. Maj:t i Näder tåfts förelägga Rikens Ständers, i stöd af 47. §. uti Regerings-Formen af den 21 Augusti 1772, wid denna Riksdag Nädigst åskade Hemliga Utskott, är frågan om Myntoredornes afskaffande af yttersta wigt både för närwarande och tillkommande tid.

Konungen har i Näder tåfts föreställa hwad olägenheter och lidande, ej mindre Rikets Innewånare i gemen, än Stats- och Riksgälds-Verken enskildt, deraf fått widkännas, at Credit-Sedlarnes gångbarhet såsom Mynt bortjagat Myntet ur rörelsen, der intagit des rum, och genom ständiga förändringar, under et djupt nedfallit wanwårde, försatt hwar man i osäkerhet om wårdet af hwad han åger: upjagat priserne på fastigheter, waror och arbets-löner, samt under gränslöst stegradt Algio och Cours wid wexel-köp, wållat de kånbaraste förluster wid Utländska Riksskuldens och Interensens betalande, samt stegring och höga pris på alla utifrån inkommande nödtorster.

Til afhjelpande af dessa tryckande olägenheter, som störa Rikets Credit och förswaga Rikskroppen, har Kongl. Maj:t förklarad Des Nädiga önskan och åstundan, at Rikets faststälde Specie-Mynt åter må blifwa det enda gångbara, och Credit-Sedlarne afskaffas, samt i detta afseende, af Rikens Ständers Hemliga Utskott i Näder åskat et allwarligt bemödande för at utfinna och föreslå sådana medel och utwågar, som efter nuwarande omständigheter kunde finnas lämpelige, samt för Myntförändringens framtida bestånd de säkraste. Och har Kongl. Maj:t tillika i Näder förklarad sig beredd, at af alla krafter understödja detta wigtiga ändamål.

Hwad Kongl. Maj:t i denna Des Nädiga Föreställning tåfts yrka, innesfattar et nytt wedermåle af Kongl. Maj:ts outtrötteliga Nädiga omwårdnad för Sit Lands wålgång och utgör föremålet för hela Rikets gemensamma önskan.

Åf den Kånnedom, Hemliga Utskottet om Stats- och Riksgälds-Verkens belågenhet inhemtat, har Hemliga Utskottet jemwål funnit, at intetdera af desse Werk kan åga bestånd med en inkomst i Credit-Sedlar, i stället för Mynt,

Mynt, hwaruti Penninge: Utskylberne böra utgå. Riksstyrelsens och Försvärsverkets handhafswande, samt uprätthållandet af Rikets Credit, fordra altså äfwen, at ordning och säkerhet i Rikets Myntwäsende återställas.

Huru et så gränlagat och angelägit wärf må kunna företagas och utföras, så at en deraf oundwikelig upoffring, den må ske på et eller annat sätt, blifwer draglig för Rikets Innewånare, har hittills utgjort ämnet för Hemliga Utskottets omtänka och öfwerläggningar; och då en verkelig Credit: Sedlarnes inlösen med Mynt, är hwad Konungen i Näder äskat, och tillika det enda säkra medlet at grundelligen bota det tryckande onda, har hos Hemliga Utskottet naturligen bordt förekomma, at möjligheten till verkställande af en sådan Plan, berodde af et kraftigt biträde af Rikets Ständers Banco, samt at, i den mon detta biträde, med bibehållande af det angelägna Banco: Verkets återwundna sjelfbestånd, kunde utsträckas, skulle den oundwikeliga upoffringen blifwa dragelig.

I sådant äffwende, och sedan Rikets Ständers Banco: Utskott på begäran meddelt des utlåtande i detta wigtiga ämne, hafwa hos Hemliga Utskottet bekymmersamma öfwerläggningar uppstått, om, och med hwad devaluation Credit: Sedlarne borde inlösas.

Hemliga Utskottet har icke undfallit, at i den mon afdraget för Agio ökas wid Credit: Sedlarnes inlösen, i samma mon blifwa Amortisements: och Realisations: Sonderne dragligare för Rikets Innewånare at utgöra, och Realisationen lättare at verkställa; men Hemliga Utskottet har och insett, at et afdrag utöfwer gränserne af billigheten icke skulle öfwerensstämma med Rikets Ständers affigt.

Et ena sidan är ostridigt, at då Credit: Sedlarne, nästan ifrån det, at de först utfärdades, ehuru då utgörande Obligationer med ränta, omkypit emot Myntet med en skinnad eller så kalladt Agio, som tid efter annan, under ensidiga förändringar af stigande och fall, ansefligen tilltagt, och slutligen upnått gräselig högd; äffwende derpå, wid dessa Sedlars realiserande destomera borde göras, som Credit: Sedlarnes inlösen till högre wärde, än de emot Myntet någon tid ägt eller äga, skulle betunga Rikets Innewånare med en lika så obillig som dryg tillökning i Contributionerne, under det, at gäldbundne Närings: Godkare, Förslagtagare och alla Gäldenärer för Egenoms: köp efter högt updrifne priser i Credit: Sedlar, skulle försättas i kånbaraste lidande, samt Capitalister och Agiotewer, med flere, deremot, &

Mynt föröka hwad de under högt Agio i Credit, Sedlar samlat. På andra sidan åter kan icke eller nekas, at som de olyckshändelser, hwilka defa senare åren genom swår miswärt och osäkerhet i Rikets utländska handel och sjöfart, m. m., tillfälligt träffat Riket, åstadkommit en underwigt i Rikets Handel och Penningegemenskap med andra Länder, som, då den medtagit en stor del af Specie Myntet, tillika öpnat et friare fält för de utswäfningar och den förderfliga Agiorage, hwaraf egennyttan och winningslystnaden både här och i andra Länder, alltid är färdig at wid minsta gifna tillfälle sig begagna; Så borde, då dese olyckshändelser omsider uphöra, och Handelswägen wändes til Rikets förmon, både Bexel, cours och Agio falla, samt Credit, Sedlarne deremot återwinna et wärde, i förhoppning hwarå, samt då Rikets Ständer garanterat Riks. skulden, af hwilken Credit, Sedlarne utgöra en betydelig del, en nu tilgörande Realisation med afdrag, synas obillig.

Hemliga Utsfottet har i betraktande här af med flere härwid förekommande omständigheter, och serdeles en nog allmän farhoga för otillräckligt Rörelse Capital, derest Credit, Sedlarne skulle realiseras i någorlunda öfwerensstämmelse med förhållandet af nu warande Agio, ansetti billigast at devaluationen stadnar wid en sjettedel, och at, i följe deraf 100 R:dl. i Credit, Sedlar, wid förwandlingen til Mynt, godtgöres med $83\frac{1}{2}$ R:dl. Banco Specie, eller at 48 s. af de förre inlösas med 40 s. af det senare.

Denna Realisations grund, lämpad til en Sedelstock, som wid Realisationens företagande anses utgöra Femton Millioner Riksdaler, fördrar likwäl en Fond i Silfwer af Sju Millioner Sjuhundrade Femtio Tusende Riksdaler, hwilken, i ehwad wäg som helst, icke skulle kunna anskaffas til Credit, Sedelmansans skyndesamma realiserande på en gång. Hemliga Utsfottet har derföre måst inkränka des förhoppning om verkelig och snar Realisation til blott två tredjedelar af berörde Sedelstock, samt ansetti den återstående tredjedelen böra lösas efter hand inom wix tid, men emedertid komma at löpa i rörelsen med det wärde, som här nedan omsörmåles.

Denna Plan borde werkställas genom Rikets Ständers Banque, som dertill

1:o Borde erhålla en Realisations, Fond af Fyra och en half Millioner Riksdaler i Silfwer, för de två tredjedelar af Credit, Sedelstocken, som til en början, och på en gång, skulle komma at inlösas.

Til sammanbringande af denna Summa har Hemliga Utskottet icke funnit lämpeligare sätt, än genom särskildt sammanskott i Silfwer efter hvars och ens förmögenhet. I annat fall, samt derest berörde Summa skulle uplånas, och sådana Lån stodo at erhålla emot 5 procent på 10 år, borde Bewillningen för desse 10 åren räkas med 675,000 Riksdal. årligen, som i fast betydligare mån skulle blifwa betungande, och selswa Realisationen tillika komma at bero på möjligheten at i lånväg kunna upbringa den erforderliga Summan. På Riksfens Ständer ankommer altså, at i grund af den garancie de sig iklädt, och nu til Fäderneslandets hjelp tarfwar uppfyllelse, åtagga sig et sådant sammanskott, hwilket Hemliga Utskottet anser böra utgå på twänne år, til halften för hwardera, och at början dermed borde göras detta år, på det at våra tryckande Finance vredor, ju förr desto heldre, måste kunna undanröddjas, och Realisationen år : 801 företagas.

Grunderna för beräkning och utgörande af en afgift å verkelig förmögenhet, anser Hemliga Utskottet af den art, at alla, som icke äga hwad som kan upgå til 50 R:dlers värde, och icke äro innehafware af jord eller annan fastighet, befrias ifrån erläggandet deraf. De mera förmögnes afgift kunde deremot beståmmas dels efter antagit medelwårde af alla Fastigheter på landet, efter Orternes olika bestaffenhet, och dels efter en skällig uppsättning af Hus och Jord i Städerna, samt på sådana särskildre Lägenheter å Landet, hwilka icke under Hemmantal eller Jernbruk och Smides-rättigheter, m. m., kunna begripas, och följaktligen icke, lika med dessa, innebära någon wis måttstock för wårdets bestämmande.

En hwar skulle dock äga at afdraga bewisliga skulder å des egendomar, eller, at af des Creditor innehålla och godtgöra sig den betalte afgiften.

Efter skälliga grunder borde afgiften jemwål erläggas af dem, hwilka innehafwa betydligare Löner, utan affeende på Innehafwarnes större eller mindre förmögenhet, hwaremot all annan förmögenhet, såsom Penningar, utlånte Capitaler samt Accier, (Banquens och de ad pios usus inrättade Werts fordringar och tilhörigheter undantagne) kunde få ankomma på den reedliga upgift, som bör förmodas af Medbergare, som sätta värde på åra och tro; dock under sådane wilkor, wid synbara afwikelser derifrån, som lämpeliga finnas. Men från särskildt uppsättning och beräkning undantages det, som under Husgeråd och Inventarier wanligen begripes. Hwaremot Näs rings-Jdkares förslag och tillverkningar samt de Handlandes warulager inne-

begripas under den här ofwan i allmänhet nämnde förmögenhet, för hwilken afgiften erläggas bör, men utan at undergå ferskild uppteckning och uppsättning. Och ankommer på Riksfens Ständers förordnande, om deras Bewillnings Utskott må, för tillämpningen af det beslut som häröfwer tages, närmare utstaka grunderne och procenten till Afgiftens beräkande och upbårande.

I öfrigt, och då denna afgift, som Banquen måste undfå i silfwer, icke af alla in natura kan åstadkommas, eller i Swenskt Specie-mynt erläggas, låra Riksfens Ständer finna nödigt, at stadga på hwad sätt den kan få utgöras, så at ändamålet winnes, och en hwar efter sina omständigheter, med all möjlig beqwämlighet må kunna aförda den samma.

Till den ändan, och jemte controlleradt Silfwer, som beräknas efter des enligt myntfoten ägande värde af 20 f. Specie för Lodet, tillika med Medallier, o: controlleradt Silfwer, aflyst inrikes och allehanda utrikes Myntsorter, efter behörig uträkning öfwer sinleken relativt till Specie-myntet, borde jemwäl till afgiftens afbördande, kunna användas Guld, Koppar, Stångs Manufactur och Tackjern, samt torr Spannemål, enär dessa waror lesweveras på de orter och ställen, som af wederbörande utfattas, samt till sådana tillika utsatte pris, hwarföre den för en hwar belöpande afgiften i Riksdaler Specie eller lod Silfwer kan anskaffas, på hwilken grund jemwäl Credit-Sedlar kunna till denna afgifts erläggande användas, så wäl som goda Wexlar på Utrikes Myntsorter.

Enär Banquen i Silfwer erhållit et sådant förråd, at Realisationen kan företagas af de två tredjedelar utaf Credit-Sedelstocken, som på en gång borde inlösas, anser Hemliga Utskottet nödwändigt

2:o At Riksfens Ständers Riksgälds-Contoirs besättning med Credit-Sedel-utgifning upphörer, samt at Riksfens Ständers Banque updrages, at såsom i commission bestyra Sedel-utgifningen äfwen för den återstående tredjedel, hwarå Sedlar, under namn af Riksdaler Courant skulle blifwa i rörelsen gångbare. Dese Sedlar, stälde på lika Riksdalertal med de emot dem aflemnade Credit-Sedlar, enligt medföljande Formulaire, skulle inom 15 år inlösas, efter samma devaluations-grund, som för Realisationen af de på en gång till Specie-Mynt ombytte Credit-Sedlar; Och dertil borde Banquen erhålla en årlig Amortisements-Sond af Trehundra Tusende R:dl., hwilka af Riksfens Ständers Bewillning skulle komma at anslås och utgå.

Cou

Courant-Sedlarne borde uti Kronans Upbörd, wid Utskyldernes afbördande til Staten få användas til en tredjedel, med beräkning af den på Riksgålds-Sedlarne i allmänhet faststälde devaluationen; äfvensom alla i Credit-Sedlar stälde eller derifrån upkommande Skulder och Lån m. m., sedan Realisationen för sig gått, borde liquideras med Banco och Courant, efter de grunder, på hwilka Realisationen blifwit verkstald.

Derest Riksfens Ständer samtlycka til den Amortisements-Fond, som Banquen i följe häraf årligen i 15 år bör erhålla, til Courant-Sedlarnes inlösen; så blifwer sluteligen och

3:o Nödigt, at Riksfens Ständers Bewillnings-Utskott updrages at wid Bewillnings-Förordningens öfwerseende och jemkning tillåta hwad behofwet fordrar.

När Rikets Myntwäsende återwinner säkerhet och stadga, tarfwar Riksgålds-Contoiret til afbördande af den för Ranta löpande In- och Utrikes skulden m. m. En Million Ochhundra Tusende Riksdaler om året, så at med förenämde 300,000 Riksd. hela årliga inkomsten för dessa behof bör utgöra En Million Fyrahundra Tusende Riksdaler. Riksgålds-Contoirets nuwarande säkra inkomster kunna dock icke beräknas högre än til En Million Ochhundra femtio Tusende Riksdaler, hwadan bristen Twåhundra femtio Tusende Riksdaler följakteligen är den Summa, som genom Bewillningens tillökande borde anskaffas.

I öfrigt, och då Banquen blifwer det Werk, som allena besörjer om Rikets Mynt, anser Hemliga Utskottet nödigt, at den Disconterings-rätt, som wid 1792 års Riksdag tillades Riksfens Ständers Riksgålds-Contoirt, bör, så snart Realisationen företages, tillfalla Banquen, til understöd och säkerhet för Realisationen, samt afbördande af den delen af Riksgålds-Contoirets skuld, hwaruti Banquen i och för Credit-Sedlarne efter denna plan kommer at ingå.

I detta Discont-Werk böra private Personer få interesserera för en tredjedel, och serkildte Discont-inrättningar, genom private Associationer äfwen i en och annan af Rikets aflågsnare belågne större och näringsfullare Stapelstäder til Banquens förmon och penninge-rörelsens uplifwande få anläggas; men hwad härwid i akt tagas bör, samt i öfrigt hörer til verkställigheten af den Finance-plan, Hemliga Utskottet sålunda funnit sig kunna förestå, anser Hemliga Utskottet wara af den beskaffenhet, at utarbetningen deraf, beror på det beslut, Riksfens Ständer häröfwer behaga widtaga.   Då

Då denne Plan deruppå så wäsendteligen beror, at den projecterade Afgiften bewiljas och utgår, och at en hwar dertil helst må använda des öfwerflödiga Silfwer, hwilket förmodeligen utgör den måst umbärliga delen af des egendom, har Hemliga Utskottet til Kongl. Maj:ts Nådiga bepröfwande hemställt, om icke alt bruk af Silfwer i Näder må förbjudas, undantagande Heder-tecken och Allmänna Belöningar, samt Skedar af alla slag, Gafflar, Förläggareslefwar och andra nödwändiga smärre Silfwer, piecer, då hwar Piece innehåller under, men icke öfwer 10 lods wigt m. m. Derjemte och som twänne Allmänna Discont-Werk i Stockholm på en och samma myntsfort, hwarcken kunna blifwa lönande eller drifwas med tilbörlig säkerhet, har Utskottet i underdånighet hemställt, om och med hwad wilkor General-Discont-Contoirer skulle kunna uphöra, när Banquens Discont-Werk borde öppnas; Och sluteligen har Hemliga Utskottet, på Kongl. Maj:ts Nådiga Försäkran om alt möjligt biträde til Finance-oredornes afhjelpande, til Kongl. Maj:ts Nådiga skärskådande anmält Hemliga Utskottets underdåniga önskan em Nådigt widtagande af hwarjehanda Författningar, ej mindre til understöd för Riksgälds Werket til Riksskuldens asbördande, än Landts brukets, Handelns och Naringarnes befrämjande.

At alt detta har Kongl. Maj:t tåkts meddela Hemliga Utskottet det måst tilfredsställande Nådiga swar, samt tillika Nådigt tillåt it det samma härjemte bifogas.

Riksfens Ständer låra af detta förnyade wedermåle af Konungens Nådiga omwårdnad för Des Lands och Folks wäl, hemta den kraftigaste upmuntran, at å deras sida med underdånig beredwillighet gå Konungens önskan til mötes. Och Hemliga Utskottet gör sig deraf tillika den underdåniga förhoppning, at genom hwarjehanda föreslagna tillökningar i Amortisements-Sonden för Riksskulden, den tillökning i Bewillningen, hwilken nu blifwer nödig, inom få år skal kunna minskas.

Detta alt skulle genom Utdrag af Protocollet Riksfens Ständers pröfning hemställas. Ut supra.

In fidem Protocolli,
C. E. Lagerheim.

www.books2ebooks.eu